

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:

Egy évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy óra	1 frt — kr.
Egyes szám	4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében. Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr. Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak.

A görög nyelv.

Gróf Csáky közoktatásügyi miniszter érdekes dolgot jelentett be a pénzügyi bizottság előtt. A görög nyelv középiskolai tanításáról adott néhány számadatot, mely remélhetőleg véget vet ama padegógus bölcsék nagyképszerűségének, kik ezt a kérdést olyannak tüntették fel, mintha a műveltség alapját a görög nyelv tanulása képezné.

Gróf Csáky Albin közoktatásügyi miniszter előadta, hogy a folyó tanévben megsaporodott azon tanulóknak a száma, a kik a görög nyelv helyett az ennek pótlására rendelt tantárgyakat hallgatják. Tavaly a főgymnáziumok 6-ik osztályu tanulóinak 36 százaléka nem hallgatott görögöt, az idén már 49 százalék, tehát a 6-ik osztálynak fele ignorálja a görögöt.

Ime ez a gyakorlati élet válasza azon felsőbb régiókba kapaszkodó filozopter ostobaságra, melylyel a görög nyelvet az iskolás gyerekek nyakába akarta kötni egy egész had könyvmoly, kiknek nem volt ép esze az élet fontosabb gyakorlati kérdéseiről. Nem hiszi azt senki, hogy azok a szülők, akik fiaikat a görög nyelv tanulásától elvonták, ne lettek volna okosabbak, mint ama pedagógus bölcsék, mert hiszen, ha a gyerekeknek a legcsekélyebb hasznot hajtaná a görög nyelv tanulása a gyakorlati élet számára, bizony nem állott volna elő a második évre az az ered-

mény, hogy a fele a görögre utalt tanulóknak hátat fordít a görögnek.

Sokszor ostromoztuk mi azt a kifuzamodott észjárást, mely nem tudott szabadulni a megszokott, kitaposott útról, nem tudott ráhelyezkedni három évszázad haladása után sem arra, hogy ha akkor, háromszáz év előtt, a lehető legtermészetesebb dolog volt, hogy a tanulás alapján a görög nyelv tudása tartatott, ugy ma már ugyancsak egészen más alapjai vannak a tudásnak, mint amiket a görög szövegekben lehet találni. Hogy remek nyelv, irodalmi és eszmei szépségei vannak a görög nyelvnek, mint literatúrának, az kétségtelen. De nem kevesebb van a szanszkritnek. Miért nem kardoskodnak hát azok a bölcs czopfu pedagógusok a mellett, hogy a gyermekek szanszkritül is megtanuljanak?

Csakugyan rettenetes az ember, ha az ostobaság beczövekelté magát a fejébe. Mennyi észrontás és gyereksanyargatásba került, míg erre az egyszerű dologra eljutott a tanügy, hogy a görögöt ne tartsák hiszekegyistennek a tudásra nézve. Mennyi józan ember csapta össze a kezét, hogy mint lehet egy csapat áltudósnak így a magasabb oktatás kérdését felfogni. Tanulságos dolog biz a közoktatásügyi miniszter által tett jelentés arra nézve, hogy a gyakorlati élet mennyire, de mennyire távol áll attól a felfogástól, mely a pedagógus vaskalap alatt oly sorvasztóan hat a gyerekek

gyakorlati életképességére, sőt egészségére is.

Mi felette örülünk annak, hogy ama számadatok oly élénk világosságot vetettek erre. Felette örülünk azért, mert gondolkodóba ejti ez a statisztikai eredmény a tanügyi férfiakat sok más dologban is, — mely a tanítási módszerekben ép ugy czopf, mint a minő volt a görög nyelvhez való csökönyös ragaszkodás.

És örvendünk a görög nyelv kimulása fölött a középtanodákban, mert azt reméljük, hogy helyét az életrealitásnak egy talpalatnyi haladása fogja elfoglalni az élet és nem a philozopter theoria irányában.

Csak tovább ezen az uton!

A primási székhely kérdésére vonatkozólag azt írják Esztergomból, hogy Vaszary Kolost Esztergom székhelylyel neveste ki a király Magyarország hercegprimásának, oly kikötéssel, hogy a primás a király Budapesten tartózkodása és az országgyűlés együttléte alatt Budapesten lakik. Ezzel végeken meg van oldva a primási székhely kérdése. — Az elkeresztelések ügye egészen az ismert rendelet értelmében intéztetett el az új primással, a hogy azt a kultuszminiszter a pénzügyi bizottság ülésén kijelentette. — A pisetum kérdése is aligha fog többé vizet zavarni. Az új primás kinevezési okmányában említés sincs a pisetumról, a mi egyértelmű azzal, hogy Esztergom érsekei ezen a czímen nem tarthatnak immár igényt semmilyen jövedelemre. Legfelsőbb helyen ohajtották azt, hogy ez a kérdés semmi formában többé szőnyegre ne kerüljön.

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

Kendőzés.

A kendőzés története az egyiptomi birodalom legrégebb korszakára vezethető vissza. Az egyiptomi asszonyok eleinte fekete, fehér vagy zöld színt használtak. — Feketével a szemöldöküket és szempillájukat, fehérrel a körmüket festették be. Néha a narancsszínt is használták kezők és lábok bemázolására.

De a kendőzés nemcsak az egyiptomiaknál, hanem az összes keleti népeknél egyik elmaradhatatlan kelleke volt a test ápolásának. Assyriában a nők korlátlan szenvedéllyel használták az illatszereket, a kenőcsöket és a festéket. A török nő még ma is órák hosszan elül a tükör előtt és festi feketére a szemöldökét és a pilláit, a mi keleten a női szépségnek egyik legelső föltétele.

A zsidók voltak az elsők, a kik a kendőzés ellen kikeltek. Jezaiás valósággal tombol a kifestett szemek ellen és Jeremiás a következőleg nyilatkozik: »Bár biborba öltözöl, arany ékszerekkel aggatod tele magadat és fested a szemedet, mégis hasztalan cizomázkodol, mert a férfiak megvetnek.«

De a próféta tiltakozása, a pusztában kiáltó szavakként hangzott el az asszonyok között, a kik a rómaiaknál ép ugy mint a görögöknél, szenvedélyes hivei voltak a kendőzésnek s mindenféle festékekkel iparkodtak pótolni hervadó szépségüket.

Különös művészettel kendőzték magukat a hetérák, ezek a ledér hölgyek, a kik Görögország társas életében tudvalevőleg nagy szerepet játszottak. Ugyanott ők voltak azok, kik a szemöldökök és a pillák befeketítését különös művészettel üzték. De a görögöknél is nem egyszer erélyes visszahatást szült ez a fonák szokás.

A gazdag római asszonyok, a kik persze napról-napra változtatták kedveseiket, a pipere minden körmönfonságát felhasználták, hogy a kor látható jeleit lehetőleg leplezzék, ugy hogy tulajdonképpen a rómaiak voltak azok, a kik a kendőzést igazán a művészet magaslatára emelték. A régi időben a rómaiak csaknem mindent görög névvel neveztek el, s így a kendőzést »kozmetika«-nak hívták, azoknak a cselédeknek pedig, a kik a kendőzés munkáját végezték, »kozmeta« volt a neve.

Az előkelő római nők kenyérhajjal az arcukon aludtak, s így reggel a kozmetikának első kötelességük volt, ezeket a kenyérhéjakat eltávolítani, a mit ugy csináltak, hogy bekenték az arcot számartejjel. A számartejnek egyáltalában az arcbőr finomítására valóságos csoda-rőt tulajdonítottak. Pliniusnál olvassuk, hogy voltak asszonyok, a kik naponta hetvenszer is megmosdottak számartejjel. — Poppea császárnéről pedig azt beszélik, hogy utazásában egész számarcsordát vitt magával, hogy mindennap számartejjel fürödhessék. Ha ez a mosakodás véget ért, akkor következett a mázolás. Ezt megelőzőleg azonban az illető cselédnek rá kellett lehelnie egy ércztükörre, melyet urnője megszagolt, hogy megtudhassa, vajjon elég illatos-e a cseléd lehellete. Ez azért történt, mert a római kendőzésnél a nyál igenis nagy szerepet játszott.

A barbárok hódításaival a kendőzés is sokat vesztett jelentőségéből és elterjedéséből, ugy hogy csak a XII. század asszonyai nyultak ismét általánosan a kendőzés mesterségéhez. És valamint az olasz renaissance volt az illatszerek s a legelterjedtebb pipere-szerek bölcsője, ugy ennek az országnak az asszonyai,

Képviselőválasztások télen.

A »Magyar Hirlap« értesülése szerint a képviselőház csak a Németországgal való szerződést és az unjonozási törvényt fogja tárgyalni és azután a kormány nyomban fel fogja oszlatni az országgyűlést, hogy új választásokat rendeljen el. A delegációk ülései, melyeknek idején a képviselőház tudvalevőleg nem tart ülést, igénybe fogják venni az egész novembert és az említett törvényjavaslatok csak abban az esetben kerülhetnek még a karácsonyi szünet előtti tárgyalásra, ha a delegációs ülések nem nyulnak bele decemberbe. De még abban az esetben is, ha a törvényjavaslatok nem volnának elintézhetőek karácsony előtt, a kormány el van tökéve, hogy január hónap, vagy legkésőbb február elején feloszlatja az országgyűlést. Az új választásokat tehát e szerint meg a télen, februárban és márczius elején ejtik meg országszerte. Az, hogy az 1892-iki budgetet még nem tárgyalták, egyáltalán nem gördit akadályt az országgyűlés feloszlatása elé, mert tudvalevő, hogy a kormánynak öt hónapos indennity-je van, a melyet éppen azért forszírozott ki a képviselőháztól, mert már akkor meg volt a határozat, hogy a képviselőválasztásokat a tél végén ejteti meg. Hogy mi birta a kormányt a választások siettetésére, azt felesleges bővebben fejtegetni: Nem bir a mostani ellenzékkel? Fog-e »birni« a jövőben? E kérdésre megadja majd a választ Magyarország hazafias választóközönsége.

«Millitär-Affairen.»

Az alábbiakban közöljük az »Oestereich-Ungarisch Heeres Zeitung« (Organ für die Interessen aller Angehörigen der bewaffneten Macht) ily felirású cikkét hü fordításban. Eből tájékozhatja a magyar olvasóközönség magát, minő nemes, kifogástalan stílusban és kifejezésekben gyönyörködteti ez a lap — mint szaklap — a katonai köröket, a melyekben a legnagyobb elterjedtségnek örvend. Egyszerűségi tudomást arról, minő hangon és intenciókban szerkesztett lap az, mely a jó ízlés és a hazafias szellem kifejtése érdekében Fejérváry báró miniszter által lanczeiroztatik és melynek érdekében a magyar katonaiszaklap a honvédség köréből kitiltatott.

Hát mi sem a stílust, sem a kifejezéseket, sem az irányt, de még a kifogást sem kifogásuljuk. Ez a lap és a hadsereg az infor-

mációkat a magyar kormánytól veszi. A stílusa olyan, a melyet ott kedvelnek.

Az a kormány, a mely a hadsereg komoly érdekeit az által hiszi megvédhetőnek, hogy a míg a parlamentben hallgat, vagy üres mentségek és mentegetőzések által igyekszik itthon félrevezetni a közvéleményt, Bécsben a hadügyminiszteriumot és főparancsnokságot amaz alázatos és kedvkereső információkban részesíti, hogy a brutalitások, a hazafias érzület provokálása itt az országban csak egyes izgága egyéneket hoznak a parlamentben és az utcán izgalomba; — az a kormány szítja a hadsereg gyűlöletét a nemzet, s a nemzeti intézmények ellen. A magyar sajtó ellenzéki része egyes konkrét esetek felett teljes joggal kifejezte elítélő véleményét. A hadsereg szelme fölött, melyet e cikk és a többi inspiált organuma is a hadseregnek visszatükröznek, — megbotránkozásának adott kifejezést.

Mi azt hittük, mi borítottuk a feledés és megbocsátás fátylát a 48—49-iki eseményekre, melyek e nemzetet törvényes jogaiából és igazából forgatták ki. Megtanítanak már most 40 év múlva arra, hogy nekünk bocsátottak meg és velünk szemben gyakorolják a feledés nemes erényét. Hát jól van ez így! 1849-ben verte arczul, hogy nem köszönt — igaz, hogy mind a két karja le volt vágva — a honvédtisztet Haynau táborának egy vitéztisztje. Erről szép verset irtak. A mostani arczulverésről, melyben a nemzet mindegyre részesül, ma holnap époszt lehet írni.

A felháborító cikket itt adjuk szószertin. való fordításban:

Minden év őszén, — közvetlenül a nagy hadgyakorlatok megkezdése előtt, mikor a legfelsőbb hadur arra készül, hogy a magyar korona területén és országaiban időzzék, a magyar sajtóban valami »katonai affaire« jelenik meg, mely annak azt az — úgy látszik szívesen látott — alkalmat szolgáltatja, hogy a közös hadsereget a legszaftosabb ripókségekkel, haszontalan inzultusokkal és szárnalmas inszINUACIÓKKAL illesse, melyek annál gyávábbak és aljásabbak, mert a különös tollhősök tudják, hogy az így szidalmazottak — a cs. és kir. hadsereg az ő egészében — magukat nem védhetik és úgy látszik védelmet sem találnak.

Még el sem hangzottak azok az esztelen beszédek és visszatartó jelenetek, — melyek színhelye a magyar képviselőház volt néhány hét előtt, a parlamenttárizmus kárára, a birodalom ellenségeinek gaudiumára és bizonyára nem a — magát oly szívesen lovagiasnak feltüntető — magyarságnak becsületére, — és hamis, üres páthosszal ismét egy »katonai affaire«-ből csinálnak nagy dolgot. — Az első esetben személyes sértésről volt szó, melylyel egy czélzatosan kiszínezett rendőri jelentés alapján egy öreg, kissé heves képviselő egy távollevő tisztet illetett, de midőn tőle elégtétel, még pedig nem a la Rákos, hanem teljes komolysággal követeltetett, az illető barátai fedezete alatt elsáncolta magát az immunitás mögé, a miért egy katonai affaire inescenáltatott. Csakhogy az e fajta növények legujabbja nagyon is kicsiny és méltatlan arra, mert a hecz a köteleességszerű kegyelet egy ténye ellen irányul. A 79-ik sorgyalozezred az utolsó hadgyakorlatok alkalmával annak a helynek közelébe jött, hol egykori ezredtulajdonosának, Jellasich grófnak földi maradványai nyugosznak és a hogy ez természetes és magától értetődő, a tisztikar koszorút tett a hős sírjára.

És ime, e miatt a szidalmak egész özöne a — mégis csak — közös hadsereg tagjai és így a hadsereg ellen is; e miatt az 1848. és 49-ik évi antidinasztikus emlékek fölidizése, ámbár e szomorú idő eseményeire, a magyarok által szóval oly nagyon tisztelt koronás király akarata és példaadására, — a bocsánat és feledés fátyola borítottatott. Az egyik emelkedettebb oldal ennek a legnemesebb és nagylelkű lovagiassággal tesz eleget; ellenben a másik oldal minden csak némileg is megfelelő alkalommal oly lankadatlanul dicsőíti a forradalom emlékét és tartja azt ébren a népben, hogy jogos a következtetés: a lojalitás hangos bizonygatása csak merő képmutatás, a folytonosan előkeresett hecz, a közös hadsereg ellen, pedig a czéltudatos szándék.

Nem a mi dolgunk részletesen kimutatni e szándék céljait, annak megmagyarázása sem, hogy mennyire lealacsonyítja magát az egész művelt világ előtt a magyar nemzet saját fiai egy nagy részének ily kicinyes és méltatlan inzultálásával; hogy ily üzelmek csak a gyáva gyöngesség jeleiként magyarázhatók és hogy mennyire aláássa ez az uralkodó faj tekintélyét és a hatalmába helyezett bizalmat.

különösen a firenzeiek valának azok, a kik nagy ügyességre tettek szert a kendőzésben, a mi az olasz nőknek még ma is általánosan elterjedt szokása. Nem egyszer az is megesik, hogy az olasz udvarló kendőző szerekkel kedveskedik imádottjának. Hasztalan izgatnak ellene a papok, hasztalan mennydörögnek ellene az írők és költők. Olaszországban a kendőzés immár kiirthatatlan gyökeret vert.

XIV. Lajos uralkodása alatt a kendőzés megint valóságos orgiákat ült. Ha olvassuk, hogy ebben az időben a férfiak is flastromokkal betapasztva jelentek meg a szalonokban, könnyen elképzelhetjük, hogy mily fokban üzték a kendőzést az asszonyok. És csakugyan akkoriban a nők nemesek ajkaiikat, arczukat és szemöldöküket, de fülöket, vállukat és karjokat is befestékelték. Ez az esztelen divat természetesen erős viszsztatetszést keltett az okos és józan emberekben s így La Bruyère csak a legjózanabb körök felfogását tolmácsolta, mikor »Caractères«-jeiben kiméletlenül ostorozta a kendőzés mániáját.

De mindez mit sem használt. A kendőzés divatja annyira hódított, hogy azt, a ki nem hódolt neki, udvarképtelennek tartották. Akadtak ugyan finomabb szellemű és művelt-

ségű asszonyok is, a kik erélyesen kikelték ez utálatos szokás ellen. de tiltakozásuk sehol sem talált visszhangra.

Valamint a kendőzést egy francia királynak a maitresse emelte a hatalom polczára, úgy megint csak egy francia királynak a törvényes felesége volt, a ki ezeknek a visszaéléseknek véget vetett. Mária Antoniette befolyása alatt, a ki természetességével iparkodott hatni a környezetére, a kendőzés mindinkább kezdett veszíteni eddigi hiteléből. Ettől az időtől fogva a kendőzés már nem volt oly nagy hatalom, a melynek mindenki szótalan, kénytelen lett volna magát alávetni. De ez csak addig tartott, míg I. Napoleon felesége, ki pompásan értett hozzá, hogy barna arczszinét piros és fehér festék alkalmazásával enyhítse, a kendőzést újra visszahelyezte régi jogába. Ő maga is rabja lévén ennek a szokásnak, I. Napoleon az udvarhölgyek körében is elősegítette a szokás újra elterjedését.

Rémusat azt írja Napoleonról, hogy egy ízben így szólt az udvarhölgyhöz: »Miért jelenik meg előttem piros festék nélkül? Nagyon halvány.« A hölgy azt felelte, hogy megfélekezett a festékről. Erre Napoleon fölkiáltott: »Lehetséges? Nő, a ki megfélekezik a festék-

ről! Hiszen a nők csak két dologgal rendelkeznek a mi jól áll nekik, s ez: a piros festék és a könyv.

Oroszországban már ősidőktől fogva ugyanennek az elvnek hódoltak, a nélkül, hogy sejtették volna is, hogy valamikor oly nagy ember, mint Napoleon igazat fog adni nekik. Itt a kendőzést sokkal durvább és izléstelenebb módokban üzték, mint Franciaországban. Nagy Péter idejében az asszonyok úgy festették magukat, hogy arczuk egészen lisztes volt, piros festékekkel behintve. Ezenkívül apró kis flastromokból kocsikat, fákat, lovakat stb. raktak ki arczukon.

Érdekes, a mit egy 1800-ban kelt jelentésében a moszkvai nőkről olvasunk: »A kendőzés az orosz nőknél nagyon divatos. A középosztálybeli nők különös módon festik az arczukat. Fehér alapon kerek piros foltokat raknak fel, melyek oly benyomást tesznek a nézőre, mint a nürnbergi babák. Ehez járul még az is, hogy a fogat valami páczezal befektetik, mi által regényes külsejük még furcsábbá lesz. Az előkelők is festik magukat, de több izléssel és ügyességgel. Vannak, a kik mellöket és alsó karjokat is bemázojják, sőt a hajukat és szemöldöküket is festik.«

De jogosultnak érezzük ismét — mint a hogy tettük többször, ámbár hasztalanul, kérni, hogy a hadsereg elleni utálatos heczek elé egy erőteljes »quos ego«-val kell lépni. Hogy hová vezet a tulságos elnézés, az nagyon szomorúan bizonyítja a számos »katonai affaire«, minden fölbomlasztó következményeivel. A hadseregnek bizonyára joga van rá, hogy a szenzációt hajhászó »szornyalisztika utcaizuhanczkodásai ellen megvédecsék; a mérvadó tényezőknek pedig kötelessége neki ezt a védelmet megadni, tartoznak ezzel saját tekintélyüknek, a véderőnek, a népeknek, a birodalomnak, a dinasztának. És legfőbb ideje, hogy e kötelesség teljesítessék, nehogy mélyen megrendüljön a lakosság és a hadsereg bizalma, a szövetségesek és az ellenség tisztelete.

P—r.

BELFÖLD.

A hercegprimás és a dunántuli közművelődési egyesület. Vaszary Károly hercegprimás ezer forintos alapítvánnyal belépett örökös tagul a dunántuli közművelődési egyesületbe; belépését az egyesület balatoni fiókegyesületénél jelentette be, még hercegprimássá kinevezése előtt. A hercegprimás példája remélhetőleg növelni fogja a katolikus klérusban az érdeklődést az egyesület iránt. Eddig a klérusból a hercegprimáson kívül Dulánky Nándor pécsi püspök, Hornig Károly báró veszprémi püspök és Kuncz Adolf csornai prépost tagjai az egyesületnek.

Az Uzelácz katonái. A Jellasics ezred katonáit már csak így hívják Fiumében, s nem veszi le róluk senki az »Uzelácz katonái« nevet. Ők maguk éppen nem iparkodnak valamely megtisztelőbb névre jogot szerezni, s alig mulik el nap, hogy a legénység nagyobb botrányt ne csinálna. Kéden este is játszódtak le olyan jelenet, mely megbotránkoztatta Fiume hazafias polgárságát. Este fél 10 óra tájt két altiszt kóborolt a cittavecchiában, nagy lármával, ordítással vonulva az utcán, közbe-közbe a leghívtányabb szavakkal szidalmazva a magyarokat és éltetve a horvát Fiumét. Mikor a járóelők közül megszólították őket, hogy valamivel csendesebben és tisztességesebben vigadjanak, megtámadták a polgáremberek, s csak mikor rendőrökért küldöttek, akkor futamodtak meg. Az ezred parancsnoka ugyan kiadta parancsban, hogy a katonáknak nem szabad korcsmába járniok, de ez a parancs csak szóbeszéd maradt, az »Uzelácz katonái« vigan korcsmáznak most is, s egyre-másra csinálják Fiumében az utcaizuhanczkodásokat.

Nem oly mértéktelenül, de mégis eléggé kultiváltak a kendőzést Németországban is, hol különösen a XVI-ik században volt nagyon elterjedve ez a szokás. Persze itt is akadnak olyanok, a kik ostorozták a hóbotot, de hiába, nem bírtak az asszonynépség makacságával.

Csak ismétlésekbe kellene bocsátkoznunk, ha el akarnók mondani, hogy a spanyol, angol, magyar, lengyel stb. nők hogyan és miképen kendőzték magukat. A história bizonyítja, hogy az asszonyok a hiúságtól ösztönözve, s a hóbotos divatnak hódolva, mindenütt mestersegesen iparkodtak pótolni lassanként elmuló fiataláguk üdeségét.

De érdekes tény az, hogy a kendőzés mindig a férfiakban talált leghevesebb ellenzőire, s így elég érdekesnek találjuk, cikünköt La Bruyère-nak következő felszólalásával fejezni be: »Ha az asszonyok csak a maguk szemében akarnak szépek lenni, ha csak maguknak akarnak tetszeni, akkor bátran hódolhatnak az öltözködésben és piperében a maguk izlésének és szeszélyeinek. De ha a férfiaknak akarnak tetszeni, ha ezek kedvéért kendőzik magukat, az egész férfi-világ, vagy legalább a

A milleniumi kiállítás. A »Neues Pester Journal« tegnapi száma vezérezikben foglalkozik a milleniumi évben letesítendő kiállítás ügyével. E cikkben azt az eszmét pendíti meg, hogy a kiállítás helyül a lebontandó Ujpeület területét tartás fenn, mely a Széchenyi-sétátér hozzácsatolásával elég helyet nyújthatna e kiállítás állandó részének befogadására. Ez eszme mindenesetre érdemes arra, hogy az illetékes körök megfontolásuk tárgyává tegyék.

Elkeresztelési ügy. Komáromból írják, hogy Molnár János apát-plébános elkeresztelési ügye a belügyminiszter ítéletével végleg befejeztetett. Az elítelt plébános fizetésével végrehajtási letiltással hajtják be a pénzbírságot.

KÜLFÖLD.

Románia s a hármasszövetség. A »Kreuzzeitung« is megerősíti, hogy Románia háboru esetén a hármasszövetségnek tagja lesz és az előrsi szolgálatokat venné át Oroszország ellen, habár írásbeli megállapodások nem léteznek is.

Schmerling lemondása. Bécs parlamenti köreibben — a »N. W. Abendblatt« jelenti — hire jár, hogy a legfelsőbb törvényszék elnöke, Schmerling lovag beadta lemondását. Ez előtt nyolcz nappal audencián járt az uralkodónál és meggyöngült egészségi állapotára, magas életkorára hivatkozva, kérte fölmentését. Már a legközelebbi napokban várják a királyi kéziratot, mely Schmerling lovagot fölmenti állásától és nyugalomba helyezi.

Csapataink szaporítása a határon. Az Albrecht főherceg elnöklete alatt tartott katonai tanács két fontos határozatot hozott. Az egyik határozat következtében az orosz csapatmozgalmakra való tekintettel, Galiciában három ezreddel fogják szaporítani csapataink számát. A másik határozat okvetlenül szükségesnek nyilvánította azokat a költségeket, melyeket a két kormány a közös hadügyi budgetből törült. — A Fremdenblatt a bécsi katonai tanácskozásokról az írja, hogy a tanácskozás főtárgya a galicziai vasut szervezet volt. E végből a galicziai három hadtest parancsnokai is résztvettek a tanácskozásokban.

Lengyel emlékünnepe. Lemberg-ből távirják, hogy Orosz-Lengyelországban a lengyel lakosság az idén általános gyászt akar rendezni Lengyelország feloszlátásának százéves gyász évfordulója alkalmából; nevezetesen a farsang alatt tartózkodni fognak minden táncmulatságtól. Lembergben is legközelebb ugyancsak a gyász megtartásának módozatait megállapítandó, polgárokból bizottság fog alakulni; a határozatok hozatalánál azonban tekintettel kívánnak lenni a kereskedőkre, akiket az idej rossz üzlet amugy is súlyosan terhel.

többség nevében mondhatom, hogy a pirosító és a kendőzés utálatossá teszi őket; hogy a piros szín véníti és eltorzítja az arcot, s hogy mi ép úgy gyűlöljük őket, ha kendőzve vannak, mintha szájakban hamis fogakkal lépnek élénk.

*Apróságok.

Alapos indokolás.

Bíró: — Miért lopta el ön azt az öltözet új ruhát?

Vádlott: — Hogy a bíróság előtt tisztességesen öltözködve jelenhessek meg.

*

Áldozatkész.

Egy korosabb kisasszony fölsohajt:

— Oh istenem, csak egyszer életemben kapnék szerelmes levelet — ha nem is lenne bérmentve!

*

Cseléd logika.

Urnő: »Ugyan Ágnes, hogy tudott elfogadni ily csunya darab hust. Az egész merő csont.«

Cseléd: »Igaza van a nagyságos asszonynak. Magam is mindjárt mondtam a mézárósnak, hogy — ha a magam részére venném, hát nem fogadnám el.«

Különfélék.

* Merénylet egy vonat ellen.

Poskani állomás mellett Romániában kisiklott a külföldi személyvonat. Gonosztevő kezek akarták a katasztrófát előidézni s e célból több helyütt felfeszítették a sineket. A lokomotív felborult, hat kocsis pedig roncsosá zuzódott s több vasuti alkalmazott és utas kapott könnyebb és súlyosabb sebeket.

Elfogott hidrajzoló. A munkácsbeszkidi vonalon, Szolyva környékén egy idegen uri ember a vonalon levő nagyszerű hidakat zajzolgatta le. Az ismeretlen már Szolyvaig haladt, mikor a szolyvai közigazgatási hatóság által elfogott s nála a vonaltesten levő összes hidak rajzát találták. Ezen különös egyéniség magát Straub János mérnöknek vallotta. A vizsgálat folyik ellenében.

Megkorbácsolt képviselő. Timothy Healy antiparnellista képviselőt Mac Dermott, Parnell unokaöccse, a bíróság előtt nyilvánosan megkorbácsolta. Mac Dermott torkon ragadta Healyt és teljes erővel ütötte. A rendőrség szabadította ki Healyt Mac Dermott kezéből. Healy nem akar pórt indítani Mac Dermott ellen, a kinek tettét annak tulajdonítják, hogy Healy Longfordban tartott beszédeben megtámadta Parnellt.

Szétvert rablóbanda. A török hivatalos lap közzéteszi, hogy Edib basa az adrianápolyi katonai kormányzó elfogta Ibrahim és Abdurrahman bandita-vezéreket, kik az ottani környék lakosságát kegyetlenül fosztogatták. De a katonaság egyuttal szétverte s a határon átüzte a rablóbandákat is.

Az oroszországi éhínség. A varsói vasut igazgatósága hivatalosan megbízott, hogy a hivatalnokokat szőltsa fel az oroszországi inségesek javára való adakozásra. — Mondziejowban a kenyér megdrágulása miatt munkászavargások törtek ki s a rendőrség többeket elfogott.

Haynau és Szapáry Géza gróf.

A szabadságharc emlékeinek kiállítása a Világos után működött császári haditörvényszékeknek Haynau által aláirt számos ítéletét kapta meg. Ezek között van a Szapáry Géza gróf mostani m. kir. főudvarmester felett hozott ítélet is. Szapáry G. grófot, ki az ítélet szerint pozsonyi születésű, 20 éves, kath. vallású, nőtlen, főhadnagy a százás vérteseknél, a rebelleknél pedig a 2. sz. Hannover-ezred századosa volt, elítélte a haditörvényszék azért, hogy a császári csapatok elleni több csatában résztvett, annak tekintetbe vételével, hogy a függetlenségi nyilatkozat után nem maradt tovább még a forradalmi hadseregben, 5 évi várfogságra, császári tiszti rangjának elvesztése mellett. Haynau kegyelme a fogságbüntetést elegette és Szapáry Géza gróf 1850. márcz. 14-én kiszabadult aradi fogságából. Vele egy napon szabadult ki Gabriányi József, a mostani bpesti térparancsnok is, ki kézdivásárhelyi születésű, 24 é. ref. nőtlen, hadnagy és »in der Rebellen Armee von Szekler-Husaren Rittmeister« volt. Ott olvashatók továbbá a kiállításban a Csehországból és Galiciából huszáraikkal együtt dezertált Virágh Gedeon és Wirzbibicki halálos ítéletei.

Ujdonságok.

* A debreczen-n-létai vasut.

A m. kir. kereskedelemügyi miniszter Csekonics Endre grófnak, mint a Debreczentől Nagylétáig vezetni tervezett helyiérdekű vagy gőzmozdonyu közuti vasut érdekelttség végrehajtó bizottsága elnökének a m. kir. államvasutak Debreczen állomásától vagy Vekerpuszta irányában, Nagy-Létáig vezetendő közuti. — esetleg helyiérdekű vasut vonalra az előmunkálati engedélyt egy további évre újból megadta.

* **Éjjeli garázdálkodók.** Alig sikerült megfékezni azon garázda csoportot, mely a nagyuj-utcai lakók éjjeli nyugalomát háborgatta, máris egy másik utcán, az élénk forgalmu nagyhatvan-utcán, tünt fel egy hasonló csapat. Lehet, hogy működésük szinterét a nagyuj-utczáról ide helyezték át. Meghúzzák a csengettyüket, leverik a falak párkányát, megdöntik a kapukat s más jeles dolgokat cselekesznek. Ajánljuk őket a rendőrség pártfogásába

* **Képviselői beszámoló.** Papp Elek, a nádudvari kerület orsz. gyűl. képviselője — mint már említettük — Püspök-Ladányban vasárnap délután tartotta meg beszámoló beszédét. A vasuti állomásnál a város előkelőségei és nagyszámu választó közönség varakoztak reá, s megérkezésekor lelkes ovációkban részesítették, rajongó szeretettel fogadták népszerű képviselőjüket, kit Szilágyi János pártvezér a legmelegebb szavakkal üdvözölt, föl-kérvén őt, hogy az eddig tanusított kitartással és lelkesedéssel harcoljon hazánk jogaiért, s minden olyan törvényjavaslatot, mely nemzeti jogait megcsorbítani igyekszik, alkotmányos fegyverekkel megakadályozni segítsen. Ezután a város fogatán választói kíséretében a sokaság folytonos tetszés-nyilvánítása között vonult be a városház előtti térre, itt adta elő terjedelmes és nagy határu beszámolóját, mely az ülés folyama alatt minden nevezetesebb mozzanatra kiterjeszkedett, vele kapcsolatban egyszersmind saját álláspontját is kifejtette, érintette ezután követendő politikai magatartását. A kitűnő organummal, élénk, lebilincselő előadással rendelkező szónok, tömör, érvekben gazdag, lendületes beszédét fokozódó érdeklődés mellett adta elő, s beszámolója alatt folyton ébren tartotta nagyszámu — 2000 főre tehető — hallgatói figyelmét. A sokaság több ízben megszakította viharos éljenzéseivel szeretett képviselője beszédét. A hallgatók között a környékbeli választók is nagy számmal voltak képviselve. A beszámoló bevégezte után a választó polgárok nevében ismét Szilágyi János pártvezér mondott lelkes szavakban köszönetet a közkedvelthonatjának, erősen hangsúlyozva egyszersmind a választóknak változatlan, hű ragaszkodását a képviselő iránt. Este Szilágyi János vendégszerető házában szűkebb körű vacsora volt a képviselő tiszteletére. Vacsora alatt számos lelkes felköszöntő mondatot, s a képviselő csak az éjjeli gyors vonattal tért vissza Karczagra.

* **A „Csokonai-kör“** nov. 17-iki ünnepélyére nagyban folynak az előkészületek. E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház hirneves tagja, ki egyttal jeles író is, megígérte, hogy az ünnepélyen saját alkalmi versét fogja elszavalni. A debr. dalárda is megígérte közreműködést s két dalt fog előadni. A „Csokonai kör“ iránt fokozódó érdeklődés mutatkozik, a mit az is bizonyít, hogy újabban Sághy Gyula ur a kör alapító tagjai közé lépett.

* **Az önkéntesek vizsgái.** A honvédelmi miniszter kimutatása szerint a vizsga letévére az 1890—91-ik évben teljesített egy év: tényleges szolgálat után hivatva volt a hadseregben 966, a honvédségben 159. Ezek közül a vizsgát sikerrel tette le a hadseregben 782, a honvédségben 150. A vizsgáról visszatettettek a hadseregben 131, a honvédségben 7. A vizsgát le nem tette betegség miatt a hadseregben 14, a honvédségben 2. Önként visszalépett a hadseregben 38. A vizsgán elbukottak közül az egyévi önkéntesek elméleti oktatásában a második tényleges szolgálati évben is résztvehetni feljogosítottak a hadseregben 117, a honvédségben 5. A 2-ik évben szolgáló 114 közös hadseregbeli és 3 honvédségbeli egyévi önkéntes közül vizsgára jelentkezett 38 közös hadseregbeli és 3 honvéd s a vizsgát pedig sikerrel letette a hadseregben 49, a honvédségben 3. A vizsgán megbukott a hadseregben 37.

* **Dalestély.** A debreczeni Dalegylet 1891. november hó 7-én szombaton a »Margit«-Fürdő disztermében Mácsay Sándor karnagy vezetése és Rácz Károly zenekara közreműködése mellett zártkörű dal- és zeneestélyt rendez Műsor: »A bárd« Silchtől. »Pusztai élet« Zimaytól. »Sajkázó« Schubertől. — Steinacker Sándor ur zongorakísérete mellett. »A rózsá« Storchtól. »Busan dal« Nikoliestől. »Serenade« Gr. Zichy Gezától. Steinacker Sándor ur zongorakísérete mellett. Belépti-díj személyenként 1 frt. — Család-jegy 3 személyre 2 frt. Kezdeté este fél 9 órakor. Egyleti alapító és pártoló tagok szabadjegyeiket használhatják. A szabadjegy 3 személyre érvényes, a

család többi tagja a belépti-díj felét, vagyis személyenként 50 krt fizet. Alapító vagy pártoló tagsági aláírást a pénztár a dalestélyen elfogad. **A z e l n ö k s é g.**

A belügyminiszter mint pénzügy.

A belügyminiszteriumtól leirat érkezett a vidéki városokhoz, melyben figyelmezteti az egyes hatóságokat, hogy most a dohányérés idején nagyon elharapódzik a dohánycsempészet, melyet leginkább a dohánytermelők feleségei s rokonai űznek. Kezdetét veszi az u. n. utczázás, vagyis a csempészek házról-házra hordják a dohányt s olcsón kínálják fűnekfának a szép sárga leveleket, melyekkel nem versenyezhet a trafik. Fölszólítja a hatóságokat, hogy ezeket a visszaéléseket a legnagyobb szigorral gátolják meg s az esetleg elfogott dohánycsempészeket szigoruan fenyítsék meg. (E szigorú rendeletre csak azon megjegyzésünk van, — hogy sziveskedjék a belügyminiszter finanszminiszter kollégájánál odahatni, hogy a trafikokban dohány helyett ne csepűt áruljanak, — mert mindaddig, míg a trafikokban drága pénzért dohánynak csufolt élvezhetetlen portékát kapunk: bizony minden lelkiismeretfurdulás nélkül elszívjuk a szűzdohányt, ha hozzá juthatunk!« Szerk.)

* **P-Ladányból** írják nekünk, hogy a vízvezeték már rendben van. P-Ladány lakossága ugyanis a vasuti állomás melletti ártézi kut felesleges vizét — csöveken — bevezettette a községbe, a mi ugyan sok költségbe került, de meg van az a kiszámíthatatlan haszna, hogy most már egészséges vizet kap a lakosság. A tagosítás is közeledik megvalósuláshoz. Balog Imre törvényszéki bíró, ki a tagosítási munkálatokat vezeti, már eddig is számos jelét adta igazságszeretetének, a mi azon biztos reményt kelti föl, hogy a p-ladányi tagosítás a legszebb rendben fog végrehajtatni.

* **A magyar faj.** Munkácsy Mihály tanulmányutjáról, melyet Magyarországon tett, hogy a honfoglalásról szóló képéhez anyagot gyűjtsön, dr. Jankó János érdekes cikket közöl a »Pesti Hírlap«-ban. Munkácsyt nagyban foglalkoztatta a magyar faj típusának megállapítása s hogy ezt tehessen, mint művész, természetesen nem a tudományos kutatásra, hanem első sorban saját megfigyelésért támaszkodott. Ily módon a magyar fajra vonatkozólag a típusait megfigyelve, a magyar fajra vonatkozólag a következő eredményre jutott: A termet közepes, vagy legfeljebb a közepesnél valamivel nagyobb; a koponya hátul meredeken megy át anyakba (brachycephal); csuszán ninesen, hanem ennek hegyén egy ferde sikkal leszeli; a fejtető oldalt erősen hirtelen domborul le, valamint a mellfelől is a magas és igen széles homlokra, mely egyenes, sima s csak kevésbé domborúatos. A szem golyója kissé benyomott, nem dülled ki, szürke vagy barna, a szempillák nyílása egyenes és csak néhol részatos. A pofacsontok kiálló, de hátrahozott különbség van az alföldi és a hegylakó magyarságban; az alföldi magyar kiálló pofacsontja kevésbé széles, mint a hegylakóé. A magyar ember hajzata barna, vagy gesztenyebarna, hullámos alkotásu, ritkás; hasonló képen olyan a bajusz és szakáll is. Jellemző egy bizonyos prognathizmus, a száj körül a fogakat tartó felső és alsó állkapcsok előre nyomuló erős kifejlődése. Az orr gyöke elég mélyen bent van a szemek közt; az orr vagy egyenes, vagy szép szelid hajlásu sasorr, általában husos czimpákkal s fölfelé irányuló, — vagy vízszintesen álló, de le sohasem hajló ornyílás-sikkokkal; az orr a csucsán meg van lapulva. Az ajkak pirosak, elevenek, keskenyek finomak és szabásukban jellemző, hogy két végén nagyon kevésbé ivesen lehajló. A fülek közép nagyok, erős kagylójuak. — A végtagok arányosak, erősek; általában azonban a test szikár, elhízásra ritkán hajló, a bőr színe barnás a naptól, de piros az egészségtől. A nyak iveri merészek, — a nyak magas erős, — vastag, — rajta a bőr rendőzött és finom, — az erek élénken kidagadó nyomaival.

* **Áthelyezés.** A debreczeni kir. főügyész Ágoston Illés h.-bőszörményi fogházör-mestert a debreczeni törvényszéki fogházhoz helyezte át, — Komáromy Zsigmond egri törvényszéki fogházör-mestert pedig a h.-bőszörményi fogházhoz nevezte ki hason minőségben.

* **Elegáns vásárbiroság.** Városunk vásárbirosi hivatala alapos renovaláson ment keresztül; óriási és díszes ablakokat, ajtót, persze sárga festéssel, csináltak reája. E szerint minden jó volna. csak, mint a mi vig kedélyü Sándor bátyánk mondja, lehetne dolgozni(!?)

* **Gazdasági tudósító.** Győrössy Móríc h.-bőszörményi lakos H. Bőszörményre nézve állandó gazdasági tudósítóvá nevezetett ki

* **A német és magyar nyelv rokonságát** bizonyítja egy vidéki tudós. A hitetlen Tamások kedveért aztán a következő példával állott elő: Ime a négy világtájának tökéletesen olyan neve van németül, hogy magyarul is meg lehet érteni: »A nap reggel sugarakat oszt (Ost), délen hevesen s üt (Süd), alkonyatkor már sugarakat veszt (West) — éjjel aztán, persze, minden morrd (Nord)« Erre az okoskodásra aztán — puff lett mindenki!

* **Husarak** megállapítva, s bejelentve 1891. nov. 4-től nov. 11 ig. 46 kr. Rácz György-nél czegléd-utca 2599. sz. a., csapó-utca 587. sz. a., Bence Józsefnél csapó-utca 703. sz. a., Kovács Jánosnál csapó-utca 791. sz. a. — 50 kr. Rácz Györgynél csapó-utca 326 sz. a., a mészáros társaságnál Mester-utca 3655., Csapó-utca 240. és 376., könyök utca 574., kut u. 2323. sz. a. 52 kr. Ungvari Andránál piacz 1-ső szék, czegléd u. 55. sz. a., dedó u. 125., Mester u. 1113., Tanító-utca 1392, csapó u. 3162. sz. a., Kovács Jánosnál a hentes székben, a mészáros társaság 18 székiben, valamint a 3 izr. mészárszékben a piaczon. Debreczen, 1891. novem. 3. — *Debreczen szab. kir. város rendőrfőkapitányága.*

* **Hurka-estély a »Kis pipában.«** Élvezetes estét töltöttek el tegnap a »Kis pipa« vendégei, kik is derék Jánosunk, ki igazán kemény legény a talpán, jóvöltából — t o r t, és pedig nem gyászos zomortot, de inkább vidám »d i s z t ó t o r t« ülték a közelgő tél apó tiszteletére. Mintha a régi »jó arany idők« tértek volna vissza, úgy tűnt fel előttünk, kik ismét együtt láttuk a »hosszas asztal« ismerős arcu lovajait, a mi »l e g k e d v e s e b b P a l i b á t y á n k« elnöklete alatt. — Sokan együtt voltak — a János ur nagy öröme — a régi gardából. Volt dal, zene, sőt tánc is a podegrás öreg urak nagy keservére, kik rozoga lábaikon nem bírták a P i r k á k legszébbjeit megténczoltatni. De hogy a sok tereferében el ne feledjük, Jánosunk, ki maga a megtéstenült előzékenység vendégeivel szemben, »n a g y ö r ö m é b e n« megalakította ismét a »halápi dalárdát«, melynek egykoron szintén ő volt élces, illetőleg érczes hangu vezetője.

* **Lapunk mai számához** van mellékelve Szabó Zsigmond debreczeni fűszer-és gyarmatáru kereskedő gazdag tartalmu árjegyzéke, ajánljuk azt t. olvasóink figyelmébe.

* **Tolvaj cseléd.** Molnar Róza cseledeleány ma délelőtt a Löw Zsigmond boltjából, hová vásárlás örvén ment be, többrendbeli kendőt, ruhát lopott; de megcsípték s letartóztatták.

* **Bálrendező figyelmébe!** A közelgő farsang alkalmából ajánljuk a »Debreczen« nyomda-részvénytársaság könyvnyomdáját a bálrendező helybeli és vidéki egyletek, társulatok és iparosok figyelmébe, hol **báli meghívók** és **tánczrendek** díszes és izléses kivitelben **gyorsan** és **jutányos árakban** készíttetnek. (Üzlethely: nagy-utca 1702. sz. K o n r á d-házban.)

Orr és száj.

Az orr és száj némely néptörzsek multságainál és üdvözlési szokásaikban nagy szerepet játszanak ma is még. A csókot Darwin, minden pózisa daczára is, csak egy megrövidített nyalásnak tartja, a mennyiben összehasonlítva az

állatok a na gyöngédségi nyilatkozatának kifejezésével, a hogy fiaikat megnyalják. Menyire helyes vagy helytelen ez a vélemény, nem bocsátkozunk megbírálásba. A bálványok, szent képek ereklyék csókkal való érintése, ösidőktől fogva szokásban van. A latin imádat szó — adorare — is innen veszi eredetét: valamit a szájjal megérinteni. Az ó-keresztység testvéri csókjában már ben foglaltatik az összetartás, a szeretet eszméje. Eleinte csupán hasonló neműek csókolóztak össze, de később fényes istentiszteletek után a papokat nők is csókkal üdvözölhették. A későbbi középkorban s az új kor elején, a csók mint üdvözlés sokkal elterjedtebb volt, mint napjainkban. Erasmus meséli például, hogy Angliában, az ő idejében egy udvarias látogatónak a család minden hölgy tagját meg kellett csókolni. Tisztelet csókja a kézesók is, míg a legmelyebb hódolat jelének a lábsókot vették. Vannak néptörzsek amelyeknél a csók egészen ösmeretlen fogalom. Tulnyomóan oly vak néptörzsek ezek, melyek az ajkba fűzött karikákat viselnek. Különbben ez már technikailag is elég akadályt képezne a csókolódzásban. Az oroszoknál ma is divatban van, hogy tiszteletből idegen is megcsókolhatja a házleányait, különösen a husvéti ünnepkor, föltámadás alkalmával, itt a csók elmulasztása ildomtalan udvariatlan volna minden igaz hitű előtt. Az orr is szerepet játszik egyes népek üdvözlési szokásaiban. Az Anamiták, ha ösmerőseiket üdvözlők, orrukát az üdvözlendő fél arcához nyomják és hosszú lélekzetet vesznek mellé. Az indiai Kiunga-törzs köszöntési módja hasonló. A sunnik barátjaik kezét vonják orraikhoz s üdvözlés jeléül megszagolják.

Uj-Seelandban, a Tahiti és a Sandvich szigeteken, az üdvözlés abból áll, hogy két egymással találkozó jóbarát vagy ösmerős összedörgöli az orrát. Alantabb állónak azonban az üdvözlésnek ezt a módját nem szabad használni. A Kalmukok négykézláb közelednek egymáshoz s úgy érintik meg kölcsönösen orraikat. Uj-Guineában is nagy divat az orr általi üdvözlés. Nálunk rendszeren az angol shak hand járja, de ma már ezt is tulságba vitték, mert szinte visszatetsző a legjobb körökben is, hogy kivasalt ifju piperkőzők tisztas matrónákkal csupán kezét szoritának, holott lovagias magyar apáink idejében, de még a most élő 30—40 éves közt levő generáció is úgy tanulta, hogy nőknek, különösen idősebb nőknek mindig kezét szokás csókolni. Nők, különösen leány-barátok előszeretettel puszkizkodnak, férfiak együtt sokkal kevesebbet, csak távollétek utáni viszontlátásokkor, vagy más egyéb ünnepélyes aktusoknál, a miért is a férfiak közti csóknak sokkal komolyabb a jelentősége.

Csók-iskola.

— Csevegés. —

Irtá: ifj. Mórics Pal.*)

... Egy angol »theológiai közlöny« igen különös és kínos leleplezéseket tett az angol vasárnapi iskolák üzeméről felől. E lap ugyanis egyik hatalmas vezércikkében azt állította, hogy ezen iskolák nem csupán épülésre és hitoktatásra vonatkozó dolgokkal foglalkoznak, hanem azokban estélyeket is tartanak, mely estélyek programját azonban mindenféle csók és zálogosdi játékok töltik ki. És épen ezen estélyek szerelmi enyelgése, csókjátékai ösztönzik legjobban az ifjakat és lányokat az iskola szorgalmas látogatására, kik lázas türelmetlenséggel várják a vasárnapi napot.

»Sőt már annyira vérbe mentek át ezen elítélésre méltó szokások,« mondja a nevezett lap, hogy némely iskolák, melyek ezen édes gyakorlatokat kitörölték az intézet tantervéből, elvesztették összes tanítványaikat és tanítványnőiket, mivel azok mindnyájan oly iskolákba léptek át, hol a vidám csók sport ápolják.

*) Schönthan adatai után.

A nevezett lap ezen leleplezése valóságos vihart támasztott az egész országban. A különféle lapok különféle elvek szerint foglalkoztak a »csókjátékokkal« ki mellette, ki ellene foglalt állást. A változatosabbnál változatosabb eszmék — vezércikkék, röpiratok alakjában özönlöttek el az országot, hogy lándzsát törjenek a felett, valyon a »csókjátékok« a további gyakorlatban megmaradjanak-e vagy nem?

Majdnem mesészerűek azok az értesítések, melyek Anglia ezer meg ezer vasárnapi iskoláiról szólnak.

Voltak olyan összejövetelek, hol a tanító és tanítónő vezetése alatt, az orgona ájtatosságra intő hangjainál a »csók waltzer«-ben gyakoroltak magokat a tanulékony, fiatal párok. — E »waltzer« annyiban volt érdekes, hogy a párok minden fordulónál változtak, és a tanító vagy tanítónő vezény-szavára, minden fiu megcsókolta a maga lánykáját.

A legelterjedtebb csókjátékoknak egyike az ugynevezett »háboru játék« volt, — mely az édes gyönyöröknek tetőpontját képezte. E játéknem képezte az iskolák változatos tantervének legérdekesebb részét, mely, mint ilyen, minden iskolákban el volt fogadva.

A »háboru játék« következőkből állott: Az orgonán a »Quadrille« bájos ütemeit játszották. A fiuk és leányok, persze vegyitve, sorokba állottak fel. A vezetést rendszeren a tanító maga, valamelyik ügyesebb tanítványnővel vitte. Lenge léptekkel jártak körül a tágas termet, mely rendszeren a templom volt, hol is ezen iskolákat tartani szokták. — Majd a tanító hirtelen »Megáll!«-t! vezényelt. E vezényszóra minden fiu állásba helyezte magát, s lánykája elé állott. De midőn elhangzott a második parancs-szó is, hogy: »Rohamra készülj!«, mindegyik tánczos gyengéden átölelte s keblére vonta tánczosnőjét, ki persze csepett sem — ellenkezett. E kellemes helyzetben várakoztak addig, míg a tanító végre kimondta a »várva-várt« parancs-szót is, hogy: »Tüzelj!« Czippczupp hangzott az egymást csókolgató ajkak kellemes csattogása, mely meg egy csapat Mannlicher puska sortüzénél is zajosabb volt.

Majd időnként, a változatosság kedvéért: »Disz lövést adj!« van vezényelve, ezt várják nehezen a buzgó fiuk és leánykák, óh mert csak ekkor lehet igazán élvezni. Ekkor ugyanis a fiatal ember addig csókolja szíves párját, míg egyiknek vagy másiknak el nem zsihadat az — ajaka, ki is ekkor fogolyként megadja magát.

Majd változik a kép. A fiuk letérdelnek leánykaik előtt, kiket úgy ölelnek derekon, s kik szendén, mosolyogva hajolnak le hozzájuk a »Rohamra!« vezénylő szónál, hogy aztán majd a »Tüzelj« parancsszóra kicserélik mézes ajkaik legczuppanósabb édeségeit.

Miután már ezen háromféle támadási módszert alaposan átpróbták, mert a gyengébbek kedvéért többször is ismétlik azokat, a tanító, ki a bájos gyermekek előtt jó példával megy előre, újabb vezényszót hangoztat.

— Változtasd az ellenséget! — kiáltja ez uttal, mely okos szóra a tánczosok kicserélik párjaikat, hogy aztán így megújult tüzzel folytassák a legédesebb harcjátékokat. Így vándorolnak a »kifáradhatatlan leányzók« kézzől-kézre, vagy helyesebben mondvá, karból-karba. mignem mindegyik tánczosnő elérkezett tánczosához, mi, tekintve a hadakozó felek nagy számát, gyakran óra hosszúság tart. Az »épülés órái« ezek, melyek alatt az ifju szívekbe a felebarátok szeretete ily lélekemelően kellemes módon lesz becsépegtetve...

Apróságok.

Pech.

— Óh, mindig szerencsétlenségem volt a nőekkel. Szerettem egy kis tizenhat éves leányt... Zárdába ment... Bolondultam egy másik gyönyörű teremtés után... Meghalt... Aztán megismerkedtem egy tánczosnővel... Megkértem... Ah, ez a pech...

— Megszökött talán?...

— Nem! Hozzám jött.

Irodalom és művészet.

Előfizetési felhívás. Irodalmi zsenéim első nyilvános megjelenését mi reményhez fűzhetném inkább, mint a nagy magyar, művelt olvasó közönség rokonszenves fogadtatásához; e tudat teljesen elég nekem, hogy — minden aggálytól menten — a porondba lépjek. »Igerj keveset, adj sokat«, ez elvet lesz czélom művemben követni, hogy e czélt mennyiben érem el, a jövő titka. Munkám, mely folyó év december hó első felében lát napvilágot, »Tarka világ« czim alatt egy vaskos kötetre terjedő beszély-, rajz-, humoreszk-, fénykép- s tárcza-gyűjteményt fog tartalmazni, előfizetési ára, portómentes szétküldéssel, példányonként 2 frt; mely összeget a megrendelési gyűjtő-iv kapcsán H.-Dorogon, nevem alatt, legkésőbb folyó év november hó 30-ig kérem elküldeni, hogy a nyomtatandó példányok számáról már eleve tájékozva legyenek. Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálók. Végül még egyet: előfizetőimet ismeretlenül is bár — jóakaróim, pártfogóim közé sorolom, kik daczára ismeretlenségemnek, ügyem felkarolva, lehetővé tették, hogy ezen első munkám megjelenhessen; — ezen irántuk érzett rokonszenvemnek — köszönetem nyilvánítása mellett mivel sem adhatok méltóbb kifejezést, mint az által, hogy munkám végén összes előfizetőim névsorát közölni fogom, mintegy a jövőre édes emlékül, hogy egykor szellemileg találkoztunk e rövid életben. Addig is a viszontlátás reményében élve maradtam H.-Dorogon, 1891. évi október hó, mely tisztelettel K u k á n y i Lajos.

Előfizetési felhívás. A budapesti szépirodalmi lapokban és egyébütt eddig megjelent elbeszéléseimnek II. kötetét*) A z élet czime alatt közrebocsátani szándékozom egy tíz éves kötetben, mely 15 hosszabb-rövidebb elbeszélést fog tartalmazni a következő czimekkal: Egy távirat. — Tigris ur vacsorát ad. — A villám. — Mire jó a hetedik szentség? — A süldő. — A martyr. — A rideg ember. — A rabló. — Felhő és sugár. — Egy nyulért. — Tragoedia az eresz alatt. — A testvérke. — A nevelő kisasszony éjszakája. — Karácsonyi történet. — Szegény ördög. Valamennyi elbeszélést úgy rajzoltam a természet után és mindegyiknek meséjét az élet szötte és dolgozta ki, én csak leírtam. Nincs valami mérész fantáziám, nem tudok regényes helyzeteket teremteni, bonyodalmakat szőni, érdekes meséket kigondolni; és miután ismerem e hiányomat, nem költök, csak akkor veszek tollat kezembe, mikor az élet olyan kis tragoeidiát vagy komédiát játszik el szemem előtt, — a mely megragadja képzelőtehetségemet vagy meghatja szívemet. — E 15 elbeszélés annyira az életből vett, hogy megtörtént esemény valamennyi. Ra tudnék mutatni minden egyes szereplőre, idegenre vagy ismerősre, aki az élet egy kis rövid regénynek hőisévé avatott, és vagy diadalra segítette küzdelmeiben vagy elbukatta. — Az öreg barátné meséi (Egy távirat) éppen úgy megtörtént egészben, mint a »Szegény ördög«, a kire immár csendes, elhagyott sirhant borul a temető egy szögletében. Lesznek talán, a kik ismerősre akadnak e történetkének egyik-másik szereplőiben, mert hisz' az élet szülte, nevelte valamennyit, és az emberek, — bármennyire különbözzenek is egymástól, mégis nagyon egyformák. A finom papírra nyomott, Polgár Bertalan győri nyomdája által izlésesen kiállított kötet ára csak 1 frt. — Megjelenik december közepén, tehát az előfizetések november végéig szerző neve alatt Kapuvár (Sopron-megye) címzendők. Azon kedves méltatás, melylyel eddigi munkáim a magyar olvasóközönség által fogadtattak, felbátorít azon reményre, hogy e vállalatom nem lesz sikertelen. Kapuvár (Sopron-megye). 1891. október 31-én. H e v e s i n é S i k o r M a r g i t.

„Levente.“ Jókai Mór egy nagyobb drámai költeményen dolgozik, melylyel valószínűleg 1893-ra készül el. A drámai mű ifju hőse L e v e n t e, Árpád fejedelem legidősebb fia: a görög történetírónál »Liuntin«, ki már

*) Az első kötet »Apró-cseprő históriák« cz. alatt Aigner kiadásában jelent meg Budapesten.

888-ban a magyar seregvezérek fővezére volt Leo császár hadjáratában az Al-Duna mellett, Simeon bolgár fejedelem ellen. — Maga Árpád e műben, mint egy nagy eszme megvalósítója, tragikai hősként tűnik fel, kinek a Kárpátokon átkelésnél megjósolják a táltosok, hogy abban a hadjáratban, mely nemzete számára Attila örökét meghódítja, mind a négy fiát el fogja veszíteni. A dráma alaptörténetét Levente harczai és szerelme képezik: a harcz Mén-Marót és fia Loránd ellen; szerelme a kazár fejedelem leányához. Női hős alak s egyuttal a magyar asszony eszménye, Árpád felesége. — Az öt évig tartó hadjárat alatt Árpádnak egy ötödik fia születik: »Zsolt.« Három fia már elesett a harczokban, a negyediket mérgezett tör sebétől sorvadva, hozzák eléje. — Mén-Marótnak szintén elpusztult minden ivadéka, csak egy ölben hordott kis lánya maradt meg. Ekkor a két rokon faj fejedelme a közös zomotornál kibékül. Örök szövetséget köt s annak megerősítésül a két gyermeket, a két fejedelmi család utolsó sarját: Zsoltot és Mén-Marót leányát eljegyzik egymással. Ezek alapítják meg az Árpád-ház fejedelmi családját. A költemény azon végződik, hogy a zomotort és a nászt egyszerre ülik meg. A nász fénye jut az egész népnek, a zomotor gyásza marad a két fejedelmi családnak s az elesett hős bajtársainak, mi alatt a vezérek a gyermek Zsoltot, paizsra emelve, kiáltják ki fejedelmi utóddá. A mű versekben készül, melyek közt erősen képviselve vannak a népdalok rithmikus formái, nehé a népmesemondó sarkas próza is. A drámai költemény nem készül színpad számára, nemcsak tiz felvonásos terjedelménél fogva, de főleg azért; mert a kazár, palócz, székely kiejtések, a régi és tájszavak, a népies szólások, a hét vezér alatti magyarok tiszta magyar beszéde mellett, színpadra alig volna hozhatók s maguk az alaphangulatot képező és sokasok, pogány szertartások, erkölcsi fogalmak, a mai közönség izlésével nehezen találkoznának. Az egész mű, művészi képekkel díszítve fog megjelenni.

CSARNOK.

A katona.

— Orosz elbeszélés. —

Fordította: Ifj. Móricz Pál.

(Folytatás.)

Sidoritsch hallgatott, s merészgeté tört fényü szeméit, mintha látni akarta volna, hogy ki beszél vele.

— Istenem, mily szerencsétlen is vagyok! — folytatta kezeit tördelve, a siró nőcske. — Nem mulhatik el egy nap sem anélkül, hogy ez az ember le ne inná magát. Nem törődik a mi nagy gondjainkkal, nyomorunkkal...

A sirás elfojtotta Anissa hangját, ki belépett a házb. Sidoritsch betámolygott utána, Sawatjeff pedig a laktanyába sietett.

Egész este és a következő nap, akarata ellenére is, csak ezen találkozásról gondolkozott. Nagyon sajnálta Anissát, de különösen a kis Olgát. Sidoritsch-ra mindazáltal nem haragudott, mert a részegséget gyógyíthatatlan betegségnek tartotta, mely ellen nem lehet védekezni.

A következő vasárnap Sawatjeff süteményeket, czifraczukort és más ily édességeket vásárolva, elment a Sidoritsch házához. Sidoritsch, mint rendesen, nem volt otthon. Bizonyára valamilyen korcsmában ivott, vagy valami árokban hortyogott.

Anissa elbámult, de egyszersmind örült is a váratlan látogatás felett. Olga, az ötéves Nastja és a kis Pasetta örömtől kiáltozva fogadták az ajándékokat.

Sawatjeff egész nap az egyházfinénál maradt. Fát vágott. Vízet hordott, a ház tájékát, a rendellen udvart rendbe hozta. Anissa örvendezett, hogy végre talált egy lelket, kinek elpanaszolhatta sok, nagy bánatját. Bizonyára senki sem hallgatta volna figyelmesebben, mint éppen Artemii, ki egészen fül volt és figyelmesen hallgatott.

Ezután Sawatjeff gyakran felkereste Sidoritsch-ékat, hol mindig szívesen fogadott vendég volt. A gyermekek nagyon megszerették és ha meglátták, már messziről, vidáman kiáltozva szaladtak elébe. Hogy miért járt Sidoritsch-ékhoz, azt bajosan tudta volna megmondani. A nyomorgó Anissát csak sajnálni tudta, még legtöbbször foglalkozott a gyermekek jövőjével.

Az idő mult, elérkezett végre december is. Paisii atya, a pápa, a karácsonyi ünnepekre egész láda, mindenféle süteményeket szokott küldeni egyetlen leányának, kit Moszkvába vittek férjhez. Más alkalommal mindig maga szokta a ládát a szomszédos, öt verst távolságban levő vasuti állomáshoz elszállítani, de most éppen betegeskedett és azért az egyházfit bizta meg a teendők végzésével.

Előre figyelmeztette Sidoritsch-ot, hogy ne igyék, mert vele gyűl meg majd a baja. Ez a minden szentekre felfogadta, hogy az egész utazás alatt nem fog egyetlen egy csepp pálinkát sem a torkán leereszteni. Az egyházi készülődött az utazásra. Mig a szénát, máhát rakta fel a szánra és a bozontos, gubanczos barnát szerszámozta, a kis Olga mindig körülte settenkedett.

— Mit akarsz? — kérdezte végre Anissa. Talán atyáddal szeretnél az állomáshoz elmenni?

Válasz helyett Olga anyjához sietett és a nyakába csimpaszkodott.

— Jól van, jól kicsikém, — beszélt hozzá Anissa — mihelyt atyád előjön, meg fogom neki mondani, hogy vigyen el tégedet magával.

— Olga szeretne veled menni — mondta urának, ki épen belépett a szobába.

— Nem vihetem magammal — mormogott Sidoritsch — csak terhemre volna.

— Természetesen, mert nem ülhetnél be a korcsmába — kiáltotta izgatottan az asszony.

— Nem bánom, hát jöjjön velem — válaszolta Sidoritsch, megdölgölvén magát. De adj legalább egy 10 kopekes-t, hogy vehessek neki az uton legalább egy zsemlet. Mert tudod, a hidegben nagyon hamar megéhezik az ilyen fajta kis gyermek.

— Ah mily gondos apa lettél egyszerre — gunyolódott Anissa. — Képzelem, milyen zsemlet fogsz vásárolni... Itt van te részeges, — füzte hozzá — mikor egy ezüst pénzdarábot átadott neki.

Sidoritsch, anélkül, hogy az Anissa szavai által sértve érezte volna magát, a zsebébe dugta a 10 kopekest. Anissa pedig nélkülözhető kendőibe, ruhadarabjaiba gondosan beburkolta a gyermeket, majd megcsókolván azt, feltette a szánba:

— Isten veled Olgám! Vigyázz atyádra és ne hagyj, hogy igyék!

A gyermek helyeslőleg bólintott. A szán tova siklott. Anissa bement a szobába. Legidősebb leánya távozta után, még jobban érezte elhagyatottságát, mint azelőtt. Nyugalom után vágyódott. Lehevert a kemény fekhelyre és mihamar mély álomba merült. Mikor felébredt, koromsötét éjszaka volt.

— Mi az? — kiáltott félig felemelkedve fekhelyéről. Vizsga szemekkel tekintett az ablak irányában, melynek a nyílásain különös hangon süvített be a hideg, téli szél. Nagy Isten!... Mily hózivatar és férjem, meg Olga, még mindig nincsenek itt!... Valyon hány óra lehet?

E pillanatban mintegy felelet gyanánt, a szomszéd torony órája éjfélutáni két órát ütött. Rémműlten ugrott ki ágyából, félelemtől reszketve gyújtotta meg a lámpát.

Biztosan valami szerencsétlenség érte őket — mormogta reszkető hangon. — Oh Istenem, könnyörülj rajtam és szerencsétlen gyermekeimen!

Hogy is tudtam én egyetlen s legdrágább kincsemet, gyermekemet, ezen nyomorult emberre bízni, kit már 10 év óta ismerem?!

Az ablakhoz lépett, de a setétben nem láthatott semmit sem, csak a dühöngő vihar keserves jajgatását hallotta. Anissa testén a hideg futkosott át. Viseltes, lyukos ruhadarabot lökött vállára és ismét visszatért az ablakhoz.

(Folyt. köv.)

Színház.

A vidék legjobb szintársulata

Jelenleg Temesvárott működik. Mondanunk sem kell talán, hogy ez a társulat a K r e c s á n y i igazgatása alatt áll. A társulat primadonnája, H. Pauli Mariska, egymás után aratja a legnagyobb színpadi sikereket. Szombaton az »E l e v e n ö r d ö g« czimszerepében lépett föl s a »D. K.« azt írja róla, hogy »frissebb, chicesebb, kedvesebb, elevenebb eleven ördög még nem volt a temesvári színpadon.« Vasárnap az I n g y e n é l ő k - b e n aratott nagy diadalt. A »D. K.« egész elragadtatással írja róla: »Hentallerné-Pauli Mariska Kiss Sári szerepében olyan törő metszett igazi magyar leányka volt, teli kedvességgel, üde természetességgel és bájjal, hogy szinte sajnáljuk, hogy olyan keveset látjuk népszínműben, a melynek légkörében vetekedik Blahánéval és aligha csalódunk, ha megjósoljuk hogy egykor utóda is lesz a mi aranyos kis primadonnánk Blahánéknak. Dalait kivétel nélkül ismételnie kellett, némelyiket háromszor-négyszer is. Méltó partnere volt K i s s Mihály, mint Jani. Jobb magyar alakot képzelni sem lehet ennél: csupa élet, tűz és természetesség.«

Botrány egy színházban.

Nagy botrány játszódott le a minap a bukaresti nemzeti színházban. Egy elbocsátott színésznő Constantinescu asszony a karzatról Romanescu Krisztina színésznő: a vetélytársa ellen gunyörpiratot dobott le a földszintre. Constantinescu asszonyt azonnal elfogták, azonban később szabadlábra helyezték.

A pogány magyarok. Gabányi Árpád ily czimű s akadémiai koszorut nyert történelmi drámájának próbái nagyban folynak a nemzeti színházban. Az új darabnak ma lesz a főpróbája s pénteken a premiérje. Jászai Mari, Felekiné, Alszei Irma, Nagy Imre, Szacsavay, Horváth, Pintér, Egressy, Mihályfi Bersényi, Szigeti Imre, Kőrösmezey és Gyenes játszóak benne a főszerepeket.

Kiss Mihály. Krecsányi szintársulatainak jeles operette- és népszínműénekese 1892. évi virágvasárnapról kezdődőleg a budapesti népszínházhoz szerződött. A szerződést már alá is irta.

TÖRVÉNYSZÉK

A büdsszentmihályi rablógyilkosság ügyét kedden kezdték referálni a kurián. A büntető-tanácsban Osztrovsky József elnökölt, előadó pedig Neuberger kuriai bíró, a ki az ügy beható ismertetése után felolvasta az előnyomozati iratokat és a fő terhelő tanu, Szentkuthynak vallomását. Az ítéletet ma hirdetik ki.

A német császár és az ügyvédek. A német császár a Heinze-pör alkalmával kibocsátott nagy feltűnést keltő rendeletében tudvalevőleg kemény vágást mért a védőügyvédekre is, a kik »megfelelkezvén kötelességükről, az igazságtalanságot igyekeznek frivól eszközökkel győzelemre segíteni s a törvényszék méltóságát sem tartják tiszteletben.« A császári rendelet e megjegyzése folytán a Heinze-pörben szerepelt védőügyvédeket Ballien drt és Cossmann drt vád alá helyezték.

☞ SZÖNYEGEK, ☜

függönyök, ágy- és asztal-terítők

☞ nagy választékban ☜

SZABÓ LAJOS FIAI CZÉGNÉL.

477. 11

Kiadó kaszáló.

A Bánkon a (monostor-pályii utfélel) egy jó talaju 4 boglyás kaszáló kiadó. Esetleg felébe is kivethető. Értekezni a tulajdonossal (Cser-utca 2322. sz. a.) 483. 2—3.

Kardos Lászlónál

CZEGLÉD-UTCZA

Téli pokróczok,

FINOM

FLANELL TAKARÓK.

475.

8

Az ön-borotváló

legujabb

borotváló-készülék

melylyel mindenki magát a legmagasabb korban is reszkető kézzel a **legerősebb szakált**, teljes biztonsággal, minden vágás, vagy sértés nélkül **jól, tisztán és gyorsan**, minden más készüléket mellőzve, a legkönnyebben megborotválhatja. Száz és száz köszönőlevél és utánrendelés bizonyítja, mily óriási kelendőségnek örvend e készülék a közönség minden rétegében. **Kitüntetve** a párisi világiállítás 1889. — **40,000** drbnál több használatban. **Egy drb ára használati utasítással 1 frt 90 kr.** utánvétellel. Kapható kizárólagosan csakis a feltalálónál

Nicolaus Hirnbal,

Wien, VIII. Alserstrasse, Nro 43. D. 481. 5—1.

Uj temetkezési intézet!

DANKÓ MIHÁLY

ujonnan berendezett

temetkezési intézete

DEBRECZENBEN,

Czepléd-utca 2155. szám alatt, a gyógyszerházzal szemben.

Becses tudomására hozom, miszerint: a nagyérdemű közönség elismerő bizalmánál fogva üzletemet fokozatosan oda fejlesztettem, hogy a temetkezéshez megkivántató

éroz, fa és mindennemű behuzott, egyszerű és diszes koporsók, halotti kellékek, gyászokcsik, legszebb kivitelben,

a gyászoló felek igényeihez mért

tisztességes olcsó árért

szolgáltatnak ki. Főelőrekvésem leend mindig a szolid verseny betartása mellett a szigorú pontosság és figyelem.

Elvállalok mindennemű temetések rendezését, helyben, mint vidéken. — Hulaszállítást minden irányban.

Érez, mű, és élővirág koszorúk előállítását szalag felirással — vagy a nélkül — a kor kívánalmaihoz mért olcsó árért.

Kérve a n. é. közönség pártfogó támogatását, hogy a szomorodott felek igényeit továbbra is méltányosan elégíthessem ki.

Debreczen, 1891. Junius hó.

Kiváló tisztelettel:

DANKÓ MIHÁLY

468 3

H I R D E T É S E K

a „DEBRECZEN“ részére
jutányos áron fölvetetnek.

Nyomatott a „Debreczen“ nyomda-részvénytársaságnál, 1891.